

藍 關 懷 古

阮 薦
抑齋詩集

行 盡 千 山 與 萬 山
朔 風 吹 起 滿 藍 關
君 王 曾 此 思 忠 諫
瘴 海 遙 觀 匹 馬 還

Lam Quan Hoài Cổ

Nguyễn Trãi
Ức Trai Thi Tập

Soạn và diễn âm: Lê Cao Phan

Hành tận thiên sơn dữ vạn sơn
Sóc phong suy khởi mãn Lam Quan
Quân vương tằng thử tư trung gián
Chương hải điều quan thất mã hoàn

Nhớ Lam Quan Xưa

Nguyễn Trãi
Ức Trai Thi Tập
Việt Vũ phỏng dịch lục bát

Vượt qua ngàn núi vạn non
Lam Quan¹ cửa ải gió lồng Bắc phương
Vua nghe can gián tôi trung²
Ngựa tang quan ải⁴ đã không trở về!

Chú thích:

¹**Lam Quan:** cửa ải ở huyện Thiêm Tây, bên Tàu. Thật lạ khi Nguyễn Trãi có những bài thơ ghi lại những địa danh bên Tàu, có nghi vấn là ông đã trốn qua Tàu một thời gian, có thể là trong 10 năm ông biệt tích sau khi tiễn đưa Cha ông là Nguyễn Phi Khanh ở cửa ải Nam Quan. Ông đi tìm Cha và em mình mà lên đến tận cửa ải Lam Quan bên Thiêm Tây chăng?

²**Trung gián:** lời can ngăn của tôi trung. Hàn Dũ là quan nhà Đường thời vua Hiến tông (Tàu), đã không được vua nghe lời can gián còn bị giáng chức và đày làm Thứ Sử ở Triều Châu, một xứ biên ải xa. Hàn Dũ có bài thơ Tự Vịnh trong đó có câu:

Vân hoành Tân lĩnh gia hà tại
Tuyệt ủng Lam Quan mã bất tiền

Nghĩa đen:

Mây giăng ngang đỉnh núi Tân, nhà ở nơi đâu
Tuyệt che lấp ải Lam Quan, ngựa không chịu tiến bước.

Có thể câu thơ trên đã gợi Nguyễn Trãi nhớ lại chuyện Hồ Quý Ly vì không nghe lời can gián của Ông Ngoại ông là Quan Tư Đồ Trần Nguyên Đán đã nhiều lần can gián Hồ Quý Ly đừng độc quyền và tiếm ngôi nhà Trần để đến lụy thân và mất nước sau đó khi nhà Minh dùng chiêu bài “phù Trần diệt Hồ” để sang đánh chiếm nước ta.

³**Chương:** khí độc; **chương hải** là vùng chằm vũng đầm lầy ở miền Tây Bắc Tàu đầy khí độc.

⁴**Thất mã hoàn:** một con ngựa trở về (không có chủ.) Ý nói người trung thần bị đày ải có thể chết và con ngựa sẽ trở về mình không.

The Frontier Gate of Yore

Translated by Lê Cao Phan

Pounding along thousands of mounts he's gone
To the frontier beaten by north wind coldly
Had the king listened to a true dignitary
The latter's horse wouldn't have been back alone!

Lam Quan, Ces Portes-Frontière D'Antan

Traduit par Lê Cao Phan

C'est bien mont après mont qu'il devait traverser
Pour souffrir a Lam Quan de l'insalubre bise
L'empereur avait-il reconnu sa franchise,
Ô cheval, serait-tu rentré sans cavalier?!